

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ ТА СЕРЕДНІХ ВІКІВ

LIBRA

**ЗБІРКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ
КАФЕДРИ ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ
ТА СЕРЕДНІХ ВІКІВ**

Випуск IV

ОДЕСА
ОНУ
2017

УДК 94(100)“-04/17”(08)

L53

Рекомендовано до друку Вченою радою
історичного факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 1 від 12 вересня 2017 р.

Рецензенти:

С. Б. Сорочан – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

В. М. Хмарський – доктор історичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий редактор

І. В. Немченко

Технічний редактор

О. М. Луговий

L53 **Libra** : збірка наукових праць кафедри історії стародавнього світу та середніх віків / під ред. І. В. Немченко. – Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. – 190 с.
ISBN 978-617-689-235-9

Четвертий випуск збірки «Libra» вміщує результати наукових розшукув, проведених в межах наукової теми кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Дослідження інтелектуальної історії Європи (від античності до раннього модерного часу)» (№ держреєстрації – 0113U002694). В ньому представлено статті, присвячені різноманітним аспектам інтелектуальної історії Європи, починаючи від доби античності та завершуючи XVII ст.

УДК 94(100)“-04/17”(08)

ISBN 978-617-689-235-9

© Кафедра історії стародавнього світу
та середніх віків ОНУ імені І. І. Мечникова

ABSTRACTS

Sergiy I. Volkanov. Thucydides' image of Nicias.

In this article we briefly examine the image of the Athenian statesman and famous general Nicias, in Thucydides. Mainly we will consider several remarkable episodes that give us an idea of Thucydides's attitude to this Athenian politician.

Olha V. Stebeliak. Philo of Alexandria as the historian (on the material of the treatise «The Life of Moses»).

As a rule, the main attention of Philo of Alexandria's researchers is focused on his philosophy and exegesis. The purpose of this article is to analyze the approach of the Alexandrian thinker to historical writing. In addition, numerous authors' digressions in the analyzed treatise 'The Life of Moses' make it possible to reconstruct the philosophy of history of Philo. The author came to conclusion that Philo as the writer was under a significant influence of genres and methods of Greek and Roman historiography, while his interpretation of the historical process remained within the framework of Hebrew Old Testament tradition.

Vladyslav I. Vodko. Interpretation of the views of Theodore of Mopsuestia in the letter of Armenian church hierarchs to Proclus the Patriarch of Constantinople.

The article examines the interpretation of the views of the prominent Antioch school theologian Theodore of Mopsuestia in the correspondence of Proclus, the patriarch of Constantinople, with the representatives of the Armenian Church. After the condemnation of the Nestorius, his supporters began to refer to the works of highly esteemed Theodore of Mopsuestia, who had been the teacher of Nestorius. This situation gave rise to an attempt of some Armenian priests to revise the attitude towards the deceased authority.

Oleg M. Lugovyi. The limits of the basileus Rhomaïōn 'spiritual family' and his 'despotia' after the treaty *De ceremoniis*.

The publication provides Ukrainian translation of the list of diplomatic formulas, used by Byzantine imperial office (*De*

ceremoniis. II, 48). This document gives the possibility to outline different groups of countries by the Emperor relation to their rulers. They included 'spiritual family' of the basileus, i.e. his 'spiritual sons' – rulers of Bulgaria, Armenia and Alania, 'spiritual brothers' – a number of Western monarchs, and 'spiritual father' – the Roman Pope. 'Despotia' of the basileus covered about 30 little principalities in Italy, Western Balkans and Caucasus that were submitted to the basileus decrees. Careful research of every case of such relations between the basileus and other rulers gives possibility to determine more correct date of the diplomatic formulas. The most of them correspond with the international situation of the late 920-s – middle 940-s.

Vadim V. Chepizhenko. Biblical images of Richard II: an essay on political hebraism

The article deals with the identification of the biblical tradition as one of the trends in the ideology of England late 14th century. The key issue is the biblical images of Richard II. The author focuses on the significance of reflections on the Bible in the history of ideas.

Viacheslav Tsivatyi. National characteristics of French intellectual history of the classic era of the Middle Ages: political, diplomatic and institutional contexts

The process of formation and development of book-printing in France during the classical Middle Ages, as well as the historical role of the French book in the political-diplomatic and institutional development of the French statehood is analyzed at the article. Attention is focused on the intellectual history and various subspecies of the French intellectual heritage of the studied period.

Andriy V. Krasnozhon. Moncastro on the map from Codex Latinus Parisinus 7239.

In 1979 the Romanian philologist I. Dumitru-Snagov published his version of dating of the Balkans map from the Codex Latinus Parisinus 7239. This date was 1396. The map shows Monchastro Castle – toponymic synonym of medieval Belgorod on the Dniester. This date became known in the historiography as the

time of appearance of the Belgorod-Dniester fortress (citadel). But this dating is wrong. The most likely date of the creation of the map is March 1452. The map is not a source for determining the time of construction of the Belgorod fortress citadel. Image of Monchastro castle is mistakenly placed on the Danube, and does not reflect the real image of the fortress ensemble in the middle of the 15th century.

Iryna V. Nemchenko. Thomas Hobbes's political concepts from the perspective of feminist research.

The article deals with the feminist interpretation of Thomas Hobbes's political theory, mostly his concepts of natural condition of mankind and social contract. The feminist authors distinguish Hobbes among other 'contractarians' and ask him questions caused by their present-day public aspirations.

Pavlo M. Totyski. Idea of nationhood in the political concepts of Richelieu and Bohdan Khmelnytsky.

The author compares political ideas of the great contemporaries – French cardinal Richelieu and Ukrainian hetman Bohdan Khmelnytsky and proves that their concepts were typologically similar. Both staked on the centralized state fully in accordance with the national interests, both tried to subordinate church policy to the aims of national state.

Pavlo A. Maiboroda. Ad memoriam. A bibliography of A.G. Gotalov-Gotlieb (1866–1960) (to 150-th anniversary of the scientist)

The article contains the first complete bibliography of A.G. Gotalov-Gotlieb, professor of Odessa University. It is preceded by a brief biographical essay. The bibliography is compiled for the 150-th anniversary of A.G. Gotalov-Gotlieb.

Перелік скорочень

ВВ – Византийский временник

ДАОО – Державний архів Одеської області

ЗРВИ – Зборник радова Византолошког института

CLM 28800 – Codex Latinus Monacensis 28800 (Bayerische Staatsbibliothek, München).

CLP 7239 – Codex Latinus 7239 (Bibliothèque Nationale, Paris).

CQ – The Classical Quarterly

DOP – Dumbarton Oaks Papers

MPG – Patrologiae Cursus Completus. Series Graeca / Ed. J.-P.

Migne.

TM – Travaux et Mémoires du Centre de Recherche d'Histoire et Civilisation Byzantines

ЗМІСТ

Від редактора	3
Буйских С. Б. П. О. Карышковский – поэт милостью божьей	5
Волканов С. І. Образ Нікія у висвітленні Фукідіда	8
Стебеляк О. В. Філон Александрійський як історик (на матеріалі трактату «Життя Мойсея»)	19
Водько В. І. Інтерпретація поглядів Феодора Мопсуестійського в листі ієрархів вірменської церкви до Прокла, патріарха Константинопольського	33
Луговий О. М. Межі «Духовної сім'ї» та «деспотії» василевса ромеїв за матеріалами трактату «Про церемонії Двору»	42
Чепіженко В. В. Річард II в біблійних образах: спроба розвідки з політичного гебраїзму	94
Ціватий В. Г. Національні особливості інтелектуальної історії Франції доби класичного Середньовіччя: політико-дипломатичний та інституціональний контексти	106
Красножон А. В. Монкастро на мапі з Codex Latinus Parisinus 7239	118
Немченко І. В. Політичні концепції Томаса Гоббса під кутом зору феміністських дослідниць	134
Тоцький П. М. Ідея національної державності в політичних концепціях Рішельє та Б. Хмельницького	144
Майборода П. А. Ad memogram. Бібліографія А. Г. Готалова-Готліба (1866–1960) (до 150-річчя від народження)	154
Abstracts	184
Перелік скорочень	187

Інформація про авторів

Буйских Сергій Борисович, к.і.н., археолог-антикознавець, поет;

Волканов Сергій Іванович, аспірант кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Стебеляк Ольга Василівна, магістрантка кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Водько Владислав Ігоревич, аспірант кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Луговий Олег Михайлович, к.і.н., доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Чепіженко Вадим Віталійович, аспірант та викладач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Цватий Вячеслав Григорович, к.і.н., доцент, Заслужений працівник освіти України, Інститут всесвітньої історії НАН України;

Красножон Андрій Васильович, к.і.н., доцент, завідувач кафедри історії України Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Одеського національного університету імені І. І. Мечникова у 2016-2017 н.р.;

Нємченко Ірина Вікторівна, к.і.н., доцент, завідувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Тоцький Павло Микитович, старший викладач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків;

Майборода Павло Андрійович, викладач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків у 2013-2016 роках.